

Kvalitetsredovisning Vuxenutbildningen 2008

1. Basfakta om vuxenutbildningen i Piteå kommun

1.1 Organisation, personal och ekonomi

Vuxenutbildningen inom Piteå kommun är en del av Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning och bedriver verksamhet dels i *egen regi* och dels i form av *upphandlad utbildning*. I den egna regin återfinns Särvox, SFI och grundläggande och gymnasial vuxenutbildning. Dessutom erbjuds möjligheter till validering och företagsförlagd yrkesutbildning (FFU).

För upphandlad utbildning finns ramavtal som täcker de flesta teoretiska kurserna på gymnasienivå och strategiska yrkesutbildningar som erbjuds med utgångspunkt i den efterfrågan som finns på den lokala marknaden. Studie- och yrkesvägledning erbjuds vid förvaltningens Vägledningscentrum.

Vid Piteå Studiecentrum (PSC) ges stöd till distansstuderande på eftergymnasiala utbildningar. Stödet innefattar bland annat tillgång till lokaler, distansöverbyggande teknik, datorer mm. I uppdraget ingår även att ge internutbildningar för kommunanställda och grundläggande datautbildning för vuxenstuderande.

Organisationen inom den egna regin är mycket flexibel, med verksamhet året runt och kontinuerlig antagning. Individuella studieplaner upprättas för samtliga studeranden.

Inom vuxenutbildningens egen regi arbetade under 2008 tolv lärare, varav en inom Särvox, fem inom SFI och sex inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning. Avdelningen har två studie- och yrkesvägledare. Inom PSC arbetar tre personer, dels som datalärare och dels med service till distansstuderande.

Verksamheten leds av en rektor för den egna regin och vuxenutbildningschefen som även är rektor för den upphandlade utbildningen. Organisationen är ny sedan den 1 januari 2009. Tidigare förenades ledningsfunktionerna i en och samma roll. Som ledningsstöd finns en verksamhetsutvecklare samt administrativ personal.

I tabellen nedan redovisas verksamhetens ekonomi för året. Beloppen anges i tkr.

Tabell 1. *Verksamhetens ekonomi 2008*

Verksamhet	Nettobudget	Intäkter	Kostnader	Nettoutfall	Avvikelse
Vuxenutbildning ledning & administration	1 540	1	- 1 593	- 1 592	- 52
Verksamhetsutveckling vuxenutbildning	654	0	- 656	- 656	- 2
Utbildning egen regi	700	0	- 61	- 61	+ 639
Gymnasieutbildning	3 692	1	- 3 842	- 3 841	- 149
Särvux	692	0	- 680	- 680	+ 12
Upphandlad utbildning	3 764	0	- 4 271	- 4 271	- 507
Sfi	2 570	15	- 2 810	- 2 795	- 225
Piteå Studiecentrum	1 729	108	- 1 584	- 1 476	+ 253
Vägledare vux	928	11	- 890	- 879	+ 49
Summa	16269	136	-16387	-16251	18

1.2 Särvux

Särvux bedriver undervisning för funktionshindrade vuxna. Under våren 2008 deltog 18 elever i verksamheten, varav 12 män och 6 kvinnor. Under hösten 2008 deltog 14 elever i verksamheten, varav 8 män och 6 kvinnor. En lärare arbetar med undervisningen inom Särvux, som bedrivs i små grupper och med utgångspunkt i deltagarnas individuella förutsättningar.

1.3 Sfi

Under våren 2008 deltog 83 personer (125 kursdeltagare) i SFI-undervisning, varav 30 män och 55 kvinnor. Motsvarande siffror för hösten 2008 var 72 personer (88 kursdeltagare), varav 32 män och 40 kvinnor.

Andelen flyktingar bland de studerande var 31 % under våren och 22 % under hösten. Deltagarnas bakgrunder varierar kraftigt, när det gäller såväl modersmål som längden på tidigare utbildning. Andelen som kombinerade SFI-studier med praktik var 35 % under våren och 25 % under hösten. Andelen som klarade studierna inom ett år uppgick till 65 % och andelen som erhåller arbete efter avslutad SF/praktik uppgick till 28 %.

I tabellen nedan redovisas resultaten i procent uppdelat på kurserna A-B. Totalt sett har 32 kursdeltagare under våren 2008 avbrutit sina kurser, 52 slutförde sina kurser, och 40 fortsatte sina studier under hösten. Under hösten avbröt totalt 27

kursdeltagare sina kurser, 28 slutförde dem med minst godkänt resultat, en deltagare slutförde, men nådde inte godkänt, och 32 studerade vidare efter årsskiftet.

Tabell 2. Resultat SFI 2008

Resultat	Kurs				Totalt
	A	B	C	D	
Våren 2008 (antal)	7	67	38	13	125
Avbrutit	43%	22%	36%		27%
Betygsatt och klar	57%	43%	32%	92%	42%
Fortsätter		34%	32%	8%	32%
Hösten 2008 (antal)	14	40	24	10	88
Avbrutit	57%	32%	25%		31%
Betygsatt och klar		38%	46%	20%	32%
Fortsätter	43%	30%	25%	80%	36%

Uppföljningen av skälen till avbrotten visar att endast 4 % av dessa ägt rum av okänd anledning. Merparten av de avbrott som gjordes under våren 2008 förklarades av att den studerande flyttat eller fått arbete eller praktik, medan större delen av avbrotten under hösten berodde på graviditet eller barnledighet, flyttning, eller att den studerande påbörjat en annan utbildning.

Fem lärare arbetar med undervisningen inom SFI. Samtliga har behörighet för sina tjänster.

1.4 Komvux i egen regi och upphandlad utbildning

Inom ramen för Komvux bedrivs grundläggande och gymnasial vuxenutbildning. Uppläggningsen är flexibel, med verksamhet året runt och kontinuerlig antagning. Arbetsformerna är individualiserade och individuella studieplaner upprättas för samtliga deltagare.

I tabellen nedan redovisas antal studerande, antal kursdeltagare, antal kurser mm inom egen regi respektive inom upphandlad utbildning.

Merparten av de producerade verksamhetspoängen inom den egna regin utgörs av s.k. allmänna kurser (83 %), medan den upphandlade utbildningen främst består av yrkeskurser (83 %). Andelen orienteringskurser uppgick totalt sett till 10 %.

Tyngdpunkten på yrkesutbildningar inom upphandlad utbildning förklarar skillnaden i genomsnittligt antal kurser per deltagare jämfört med den egna regin.

Tabell 3. *Produktion – Komvux och upphandlad utbildning 2008*

	Egen regi		Upphandlad		Totalt	
	Vår	Höst	Vår	Höst	Vår	Höst
Produktion år 2008						
Antal deltagare (personer)	239	125	279	161	344	402
Andel kvinnor					64 %	61 %
Antal kursdeltagare	517	609	692	987	1126	1679
Antal kurser per person	2,2	4,9	2,5	6,1	3,3	4,2
Antal kurser	52	181	80	161	132	342
Producerade verksamhetspoäng	53898	67555	29875	50058	83773	117613

I följande tabell redovisas resultaten för verksamheten inom den egna regin och för upphandlad utbildning vad gäller betygsresultat, avbrott mm. Resultaten anges i procent av antalet kursdeltagare (se föregående tabell). Siffrorna för de olika betygskategorierna anger procent av antal betyg. Dessutom redovisas den andel som fortsätter sina studier över respektive halvårsskifte, eftersom den individualiserade uppläggningsen av verksamheten innebär att de enskilda elevernas studier inte begränsas av termins- eller kalenderårsgränser. Överlag ägde 51 % av kursstarterna i teoretiska ämnen rum under månaderna januari, augusti och september. Antagning till dessa kurser har dock skett under samtliga av årets månader, med den lägsta andelen under maj, juni och juli.

Tabell 4. *Resultat – Komvux och upphandlad utbildning 2008*

	Egen regi		Upphandlad		Totalt	
	Vår	Höst	Vår	Höst	Vår	Höst
Resultat år 2008						
Andel betyg (procent)	46	33	34	32	40	32
- varav MVG	22	21	33	21	27	21
- varav VG	30	37	16	37	32	37
- varav G	17	18	24	40	20	30
- varav IG	30	24	9	2	20	11
Andel avbrott (procent)	25	8	36	15	16	24
Fortsätter studierna (procent)	7	20	42	51	26	38

Siffrorna i tabellen över andel betyg, andel avbrott och andel som fortsätter sina studier summerar inte till 100 procent, vilket beror på att andelarna som läser orienteringskurser och där betyg eller underlag saknas inte har tagits med. Dessa uppgifter finns redovisade i verksamhetsrapporten för år 2008. Valet av de uppgifter som redovisas här har styrts av att de har bedömts vara av relevans för värderingen av kvalitetsaspekterna på verksamheten.

Tabellen visar att en relativt låg andel av de studerande under 2008 gick till betyg, att ungefär var femte kursdeltagare avbröt sina studier samt att en hög andel studerande fortsätter sina studier över halvårsskiftena.

En sammanställning har också gjorts över de individuella studieplaner som upprättats under 2008. Sammanställningen visar att de stora studerandegrupperna bestod av studerande som har slutbetyg från gymnasieutbildning men läser in nya behörigheter (35 %), har samlat betygskod och läser för slutbetyg (24 %) eller har slutbetyg från gymnasieutbildning och läser för att höja sitt medelbetyg (20 %). Gruppen som läser gymnasieutbildning och endast har grundskola sedan tidigare uppgick till 4 %.

Skälen till avbrott har tidigare inte följts upp systematiskt, men sedan den 1 januari registreras anledningar till dessa. Av de preliminära siffrorna för perioden januari till mars 2009 framgår att den största gruppen registrerade avbrott utgörs av studeranden som aldrig påbörjat sina studier. Bland dem som har påbörjat studierna avbryts dessa främst på grund av arbete eller långtidspraktik, tidsbrist, att den studerande blir avskild från utbildningen eller har övergått till annan kurs eller utbildning.

1.6 Studievägledning

Studie- och yrkesvägledning för vuxenstuderande, allmänhet och blivande deltagare erbjuds vid Vägledningscentrum, där två studie- och yrkesvägledare under 2008 arbetade med detta. Någon registrering av antalet informations- och vägledningsinsatser sker inte. Individuella studieplaner upprättas för samtliga vuxenstuderande.

1.7 Piteå Studiecentrum

Piteå Studiecentrum (PSC) ger service åt kommunmedborgare som läser eftergymnasiala utbildningar på distans. Under 2008 nyttjades verksamheten av 217 distansstuderande. Antalet vuxenstuderande som deltagit i datakurser uppgick under våren till 40, varav 29 kvinnor och 11 män, och under hösten deltog 22 studerande,

varav 14 kvinnor och 8 män. Under året genomfördes 139 tentamina vid PSC. Andelen deltagare i tentamina som även nyttjat PSC på annat sätt i sina studier uppgick till 87 %. Den genomsnittliga beläggningen för grupplokaler över året uppgick till 66 %.

1.8 Övrigt

Inom den egna region ges möjligheter till validering. Antalet uppgick till ca 50 under 2008. Större delen validerade yrkeskunskaper förvärvade inom vårdområdet (undersköterskor). Övriga valideringar handlar om validering av enstaka kurser, både inom teoretiska ämnen (vanligtvis språk) och yrkesämnen (varierande). Avbotten i valideringsprocessen är få, resultaten goda. Ofta övergår valideringen i någon form av företagsförlagd utbildning.

Företagsförlagd utbildning (FFU) är individuell yrkesutbildning som bedrivs i samverkan med arbetslivet. Under 2008 deltog 7 personer i FFU under våren och 12 deltog under hösten.

2. Underlag och rutiner för att ta fram kvalitetsredovisningen

Utgångspunkten för arbetet med att ta fram kvalitetsredovisningen för 2008 har varit Förordningen (1997:702) om kvalitetsredovisning inom skolväsendet mm. Vid sidan om de regler som stadgar att en kvalitetsredovisning årligen ska upprättas och som reglerar vilket innehåll den ska innehålla, har särskilt några paragrafer styrt arbetet. Det är § 2, som stadgar att arbetet med kvalitetsredovisningen ska stärka kvalitetsarbetet i verksamheten och § 5 som anger att kvalitetsredovisningen ska arbetas fram under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Tanken har varit att använda arbetet med kvalitetsredovisningen för 2008 för att initiera ett aktivt kvalitetsarbete på alla nivåer i organisationen.

Kvalitetsredovisningen kompletterar övriga dokument som rapporterar verksamheten inom vuxenutbildningen för 2008, dvs. verksamhetsrapport och årsredovisning. För att undvika upprepningar fokuseras därför på kvalitet i enlighet med den definition av kvalitet som ges i Skolverkets allmänna råd och kommentarer (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning, dvs. av den avser i vilken mån verksamheten förverkligar nationella mål och svarar mot nationella krav och riktlinjer eller andra mål, krav eller riktlinjer som är förenliga med de nationella, samt om verksamheten strävar efter att förbättras. Verksamhetens uppfyllande av lokala mål, beslutade av fullmäktige, kommunstyrelsen eller nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, kommer därför bara att beröras i den mån de är kopplade till de nationella målen som de framställs i Läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) och andra övergripande styrdokument.

Underlaget för kvalitetsredovisningen består huvudsakligen av verksamhetsstatistik hämtad från reguljär rapportering i ProCapita samt resultaten från ett antal arbetsmöten som genomfördes med lärare, studievägledare och personalen vid Piteå Studiecentrum under mars månad 2009. Det materialet kompletteras sedan med uppgifter som lämnats i verksamhetsrapport, årsredovisning mm, samt med uppgifter från den inspektion Skolinspektionen genomförde februari 2009 om hur resultat i grundläggande och gymnasial vuxenutbildning följs upp i verksamheten.

Arbetsmötena med lärare m.fl. syftade till att fånga upp, dokumentera och föra vidare verksamhetsnivåns uppfattningar om verksamheten för att få underlag för att granska arbetsformer och arbetsmetoder och deras resultat. Vid mötena arbetades lägesbilder fram över verksamhetens resultat, förutsättningar och arbetsformer, verksamhetens måluppfyllelse gentemot nationella mål bedömdes och preliminära handlingsplaner utformades. Dessutom inleddes en diskussion om hur det framtida kvalitetsarbetet kan utformas med avseende på innehåll och lämpliga arbetsformer. Resultaten dokumenterades av förvaltningens verksamhetsutvecklare för vuxenutbildningen och utgör förutom underlag till kvalitetsredovisningen även en del av underlaget för ett fortsatt, systematiskt kvalitetsarbete i verksamheten.

3. Åtgärder enligt föregående kvalitetsredovisning

I kvalitetsredovisningen för 2007 identifierades fyra övergripande förbättringsområden. De handlade om att ytterligare utveckla samverkan med det lokala näringslivet, för att mer precist kunna möta efterfrågan på riktade yrkesutbildningar, en mer effektiv marknadsföring, för att nå ut med information om utbudet av utbildningar, bättre verktyg för att beskriva och mäta kvaliteten i verksamheten samt att öka genomströmningen, särskilt av studerande inom Särvox.

Verksamhetens starka sidor i den egna regionen var och är de flexibla arbets- och studieformerna samt det breda utbud som säkerställs genom kursutbudet i den egna regionen i kombination med det utbud som finns hos utbildningsanordnare avdelningen har ramavtal med.

4. Mål inför 2008

Förvaltningens allmänna verksamhetsidé är att erbjuda en stödstruktur för den enskilde individens livslånga lärande genom flexibel utbildnings- och arbetsmarknadsverksamhet i former som utgår från individens, samhällets och arbetsmarknadens behov och önskemål. Ambitionen är att utgöra en strategisk resurs för vuxnas lärande i kommunen och skapa förutsättningar för att utbildningsutbudet ska vara flexibelt, efterfrågestyrt och av god kvalitet.

Verksamheten ska utvecklas så bland annat att fler ungdomar kommer in på arbetsmarknaden eller in i utbildning, strategiska yrkesutbildningar kopplade till det lokala tillväxtprogrammet kan erbjudas samt att den medverkar till att ett brett utbud av högskoleutbildningar blir tillgängliga.

De specifika mål som formulerades inför år 2008 var:

- att genom ett livslångt lärande höja utbildningsnivån in kommunen
- att genom strategiska yrkesutbildningar bidra till att stärka den lokala tillväxten
- att flyktingar och invandrare efter introduktion ska vara delaktiga i arbets- och samhällslivet genom att utveckla SFI så att studietiderna kortas, studierna kan kombineras med praktik och andelen som får arbete efter studierna ökar
- att inom vuxenutbildningen ge möjligheter att komplettera sina studier för alla kommuninvånare över 20 år
- att erbjuda vuxenstudier som läser på distans en attraktiv lärandemiljö med tillgång till teknikstöd, lokaler, etc

5. Kvalitetsredovisning för ingående verksamheter

Arbetsmötena med lärare m.fl. i verksamheten syftade till att lyfta fram lägesbilder över verksamhetens resultat, förutsättningar och arbetsprocesser, att bedöma resultaten gentemot nationella mål samt att diskutera preliminära handlingsplaner och innehåll och arbetsformer för det fortsatta kvalitetsarbetet. Resultaten avspeglar alltså verksamheten som den uppfattas av dem som arbetar i den.

Lägesbilderna handlade om genomströmning, om utveckling av kunskaper och färdigheter samt betyg, om utvecklingen normer och värden, samt om deltagarnas reaktioner på sina studier. För varje resultatområde lyftes tänkbara förklaringar till resultaten fram, dels med avseende på verksamhetens förutsättningar, dels med avseende på arbetsprocesser och metoder i verksamheten.

De typer av förutsättningar som behandlades i arbetet med lägesbilderna var deltagarnas förutsättningar med avseende på förkunskaper, motivation och mål för sina studier, ekonomiska resurser för verksamheten, personella resurser med avseende på lärartäthet och kompetens, materiella resurser med avseende på lokaler och utrustning, samt pedagogiska resurser som läromedel, tillgång till aktuell pedagogisk forskning mm. Förklaringar i termer av arbetsprocesser och metoder i verksamheten handlade om tidsanvändningen, pedagogiska arbetsmetoder, samverkan med andra, elevansvar och elevinflytande samt om likabehandling i verksamheten.

Mot bakgrund av lägesbilder och kompletterande verksamhetsstatistik bedömdes verksamhetens måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen, framför allt som de anges i Lpf 94. Mot bakgrund av bedömningarna arbetades därefter preliminära handlingsplaner fram och inriktning och arbetsformer för det fortsatta kvalitetsarbetet formulerades. Arbetet med att systematisera och förankra det arbetet i verksamheten fortgår och former för dokumentation, uppföljning och utvärdering är under utveckling.

Nedan redovisas de huvudsakliga resultaten från genomgångarna för de olika delarna i verksamheten.

5.1 Särvox

Genomströmningen i verksamheten är låg och studietiderna långa. Inflödet av nya elever är litet. Avbrotten är få och sker efter kort tid med stor frånvaro. Verksamheten bedrivs efter elevernas önskemål och förutsättningar. De studerande är motiverade för studierna, som ofta bedrivs parallellt med arbete eller plats på dagverksamhet. Arbetet sker i små grupper, som försöks göras homogena för att de studerande ska ha utbyte av varandra. Flertalet deltagare deltar i undervisningen vid ett tillfälle per vecka, vilket bidrar till de långa studietiderna.

Utvecklingen av kunskaper och färdigheter betingas i hög grad av deltagarnas förutsättningar. Bedömning inför betyg eller intyg utgår från kriterierna i kursplanerna och de individuella förutsättningarna, tidigare erfarenheter och utbildning. Förutsättningarna för att öva upp de intellektuella förmågorna ökar med tätare undervisningstillfällen. När det gäller normer och värden uppfattas deltagarna vara toleranta och hjälpsamma mot varandra. De studerande uppfattas vara nöjda och trivas och utvecklar sina kunskaper och färdigheter. Förklaringarna som ges är att arbetet sker individuellt, i små grupper, i enlighet egna val efter intresse och förmåga, och med tillräckligt lärarstöd.

Bedömningen av resultaten gentemot de nationella målen ger vid handen att de delvis uppfylls, men också att det finns ett utvecklingsutrymme för förbättringar.

I den preliminära handlingsplaneringen noteras att det är önskvärt att utveckla samarbetet med andra som arbetar med funktionshindrade elever, t.ex. nätverk för Särvox lärare, arbetsplatser, dagverksamheter och boenden. Fler undervisningstillfällen per vecka och elev är önskvärt för att korta de långa studietiderna, under förutsättning att det går att kombinera med bland annat deltagarnas övriga aktiviteter och kostnader för resor. Metoder behöver utvecklas för att rekrytera fler elever. Metoder och verktyg för kunskapsbedömning, som är

anpassade till studerandegruppen, behöver vidareutvecklas. En tanke som förts fram är att eventuellt pröva företagsförlagd utbildning. Ytterligare en tanke är att där så är möjligt pröva att samverka med andra elevgrupper i verksamheten. För att utvärdera verksamheten behövs enkäter/samtalsformer utvecklas som är anpassade till elever med intellektuella funktionshinder.

Det fortsatta kvalitetsarbetet bör i huvudsak inriktas på en utvecklad elevrekrytering och förbättrad genomströmning. Former för stöd till metodutveckling och samverkan med andra aktörer är också ett tänkbart utvecklingsområde.

5.2 Sfi

Genomströmningen beskrivs ha ett relativt stort inflöde av studerande, med toppar under januari och augusti. Variationen i studietider är stor. Normal studietakt är 1-1½ år, men kan vara betydligt längre. Andelen som avbröt sina studier låg kring 30 % 2008 (se Tabell 2). Variationen i studietid hänger bland annat samman med tidigare utbildningsbakgrund, studieteknik och motivation. Upprepade studieuppehåll och omstarter nämns också som faktorer som förlänger studietiden. En del av avbrotten förklaras genom bristande ekonomi. Lärartätheten och deras kompetens och engagemang bedöms vara god, liksom tillgång till lokaler, utrustning mm. Starka sidor bedöms också verksamhetens flexibilitet och tillgänglighet vara. Tidsanvändning och pedagogiska arbetsformer varierar utifrån de studerandes utveckling och arbetet sker i nivåindelade grupper. Studietakten är individuell. Samverkan mellan lärarkåren inom SFI är väl utvecklad. Möjligheterna och former för att kombinera och förena SFI och praktik behöver utvecklas.

Utvecklingen av kunskaper och färdigheter varierar, mycket till följd av tidigare utbildningsbakgrund. Förutsättningarna skiljer stort mellan olika deltagare, även om de flesta efterhand tillägnar sig baskunskaper i svenska, dvs. ett funktionellt språk. Särskilt i början av studierna görs stora framsteg. En särskild satsning på träning av uttal har gjorts. Förutsättningarna för att arbeta med utveckling av normer och värden bedöms vara goda och blir bättre efterhand som deltagarna lär sig språket. Erfarna lärare underlättar arbetet, som kan ta tid. Frågorna är ofta uppe till diskussion i olika former i undervisningen.

Deltagarna uppfattas överlag vara nöjda med undervisningen. Synpunkter har funnits kring tillgång till lärarresurser och fasta lokaler. Förklaringar till deltagarnas reaktioner ges i form av lärarnas kompetens och engagemang, goda läromedel, den egna motivationen, verksamhetens flexibilitet, nivåindelad och individualiserad undervisning, god tillgång till utrustning, etc.

Bedömningen av resultaten gentemot de nationella målen ger vid handen att de delvis uppfylls, men också att det finns ett utvecklingsutrymme för förbättringar. De nationella målen bedöms vara svårare att uppfylla för studerande som följer Studieväg 1 jämfört med dem som följer Studieväg 2 och svårare för studieväg 2 i jämförelse med Studieväg 3.

Den preliminära handlingsplaneringen tog i första hand sikte på åtgärder för att få till stånd en snabbare genomströmning av elever, minska avbrotten och nå rätt målgrupper. I diskussionerna fördes synpunkter fram som handlade om ett behov av koncentration på språkundervisningen och inte splittra verksamheten på andra projekt, att försöka tydliggöra studietider vid kartläggning och individuell studieplanering, att ge utveckla tydligare delmål tillsammans med de studerande. I syfte att minska avbrotten diskuterades behov av tydligare krav, möjligheterna att kombinera studier och arbete, ledigheter mm. Frågor om hur lärarresurserna ska kunna användas mer effektivt togs också upp, liksom behovet av tid till lektionsplanering. Särskilt när det gäller arbetet med normer och värden diskuterades även behov att synliggöra de nationella målen och utveckla arbetsmetoderna, gärna i samverkan med lokala kompetenser och externa aktörer.

Det fortsatta kvalitetsarbetet bör inriktas på att hitta vägar att korta studietiderna och öka genomströmningen. Möjligheterna att effektivt kombinera SFI med praktik och språkanvändning i samband med denna bör utvecklas. En utveckling av former för företags och arbetsplatsförlagd SFI-utbildning är en möjlig väg att tillgodose behovet. Det pedagogiska utvecklingsarbete som redan pågår bör fortsätta och resultaten av det dokumenteras.

5.3 Komvux – Egen regi

Inflödet till kurserna i den egna regin beskrivs vara stort. Allmänt sett är studietiderna relativt korta, men variationen är betydande beroende bland annat på mål och studieplaner, förkunskaper och motivation. Avbrotten låg överlag kring 30 % under 2008 (se Tabell 4) och var fler under hösten än under våren. Antagningen sker löpande, veckovis, med en ansamling i januari, augusti och september.

Tillflödet av studerande beskrivs vara konjunkturberoende, med lägre tillflöde under högkonjunktur. Till följd av den lågkonjunktur som inträdde med början 2008 märks ett ökande inflöde av studerande. Till följd av svängningarna påverkas också studerandegruppernas sammansättning med avseende på förkunskaper, studievana, studiemotiv, motivation och förhållanden utanför studierna, exempelvis med avseende på om studierna kombineras med arbete eller inte, ekonomiska möjligheter i form av studiemedel, etc. Variationen är stor för samtliga dessa faktorer.

Organisationen anses vara snäv, med både dagundervisning och distansundervisning i samma tjänst. Förutsättningar i termer av lärarkompetens (behörighet), läromedel, lokaler, utrustning mm bedöms vara goda.

Arbetsformerna är flexibla och tillgängligheten god, med stora möjligheter till individuella lösningar. Elevernas eget ansvar för sina studier betonas, samtidigt som det noteras att mer lärartid kan behövas för studerande med behov av det. Avvägningen mellan individuella arbetsformer och sammanhållen gruppundervisning kan ibland vara ett problem. Betoningen av individuella arbetsformer och flexibilitet i verksamheten, bl. a. i form av kontinuerlig antagning, sker i viss mån till priset av ryckighet och svårigheter att upprätthålla kontinuitet och fördjupning i undervisningen. När det gäller genomströmningen noteras ett behov av bättre möjligheter att följa upp denna i form av statistik, enkäter och andra uppföljningar av bland annat hur nöjda deltagarna är med arbetsformerna och skälen till avbrott från studierna. Även frågan om hur prioriteringar mellan olika målgrupper bör ske nämns som angelägen att ta upp till granskning.

Utvecklingen av kunskaper och färdigheter beskrivs variera. En faktor som spelar in är studiemotiv, t.ex. om studierna bedrivs för att läsa upp betyg på kurser som man redan har gått. Variationen i studieresultat beskrivs ha ökat, med större skillnader mellan olika studerandekategorier. Förklaringarna ges i termer av skillnader i motivation och förkunskaper. Här nämns även risken att studerande går in i studierna med orealistiska studieplaner. När det gäller arbetsformerna uttrycks ett behov av mer kontinuitet i undervisningen, t.ex. i form av ökade inslag av lärarledd gruppundervisning, ökad närvaro. Det finns även ett uttryckt behov av pedagogisk utveckling, t.ex. former för en fortlöpande pedagogisk diskussion och erfarenhetsutbyte inom arbetslaget, aktivt arbete med betygskriterier, utveckling av arbetsformer som PBL och fungerande och lättanvända IKT-verktyg.

Arbetet med normer och värden har en stor plats i undervisningen. Intresse och engagemang för frågorna finns hos både elever och lärare. Samlokaliseringen av Komvux, Särvox och SFI beskrivs ge positiva bieffekter, bland annat en ökad förståelse för andra kulturer och språkgrupper. Resultaten beskrivs som en ökad medvetenhet om grundläggande värden i samhället. Individualiseringen av undervisningen kan medföra att det blir svårt att få plats för undervisning av vissa grundläggande värden. Samtidigt uttrycks att utvecklingen av normer och värden kan påverkas av studieresultat, med negativa effekter för de som inte lyckas i sina studier. Förutsättningar i form av läromedel, lärarkompetens mm för att arbeta med frågorna bedöms vara goda. Svårigheter att utvärdera arbetet med normer och värden nämns.

Deltagarnas reaktioner på undervisningen anses överlag vara goda. Det handlar om lärarnas ämneskompetens, lärartillgänglighet, pedagogisk uppläggning, lokaler, utrustning, etc. Bland förutsättningar som påverkar hur nöjda de studerande är med utbildningen nämns deras motivation för studierna, lärarkompetensen, lärarnas engagemang mm. Arbetsmetoder som PBL, relationsinriktad undervisning mm, nämns också som förklaringar. Även här nämns flexibiliteten i arbetsformerna som något som har både för- och nackdelar och som kräver tid, medvetna prioriteringar både på verksamhets- och ledningsnivå och en fortsatt metodutveckling för att fungera.

Bedömningen av resultaten gentemot de nationella målen ger även här vid handen att de delvis uppfylls, men också att det finns ett utvecklingsutrymme för förbättringar. Det stora behovet av förbättringar grundas framför allt på den stora andelen studerande som under 2008 avbröt sina studier eller som genomförde kurserna men inte nådde upp till minst godkänt resultat.

Den preliminära handlingsplaneringen tog när det gäller genomströmningen sikte på åtgärder som att utarbeta realistiska individuella studieplaner och följa upp dessa genom utvecklad samverkan med vägledare. Här betonas vikten av en klar och realistisk bild av de studerandes förutsättningar att klara målen enligt betygskriterierna enligt kursplanerna. Behov av mer fasta antagnings- och studieformer föreslås liksom en något mer restriktiv hållning till distansstudier inom egen region. När det särskilt gäller avbrotten påpekas att uppföljningen av skälen till avbrott behöver utvecklas och att det kan behövas mer av undervisningsformer som kräver närvaro av den studerande.

För att förbättra utvecklingen av kunskaper och färdigheter i syfte att minska andelen med betyget IG nämns åtgärder som att anpassa studieformerna anpassas efter individernas behov och förutsättningar, vilket i dagsläget skulle betyda ökade inslag av gruppundervisning. Här diskuteras bland annat ökade krav på närvaro för dagtidsstuderande och tydligare kontrollpunkter vid distansstudier. Ett behov av bättre möjligheter till stöd för elever i behov av det noteras också, eventuellt genom tillgång till speciallärare.

Utvecklingen av normer och värden uppfattas inte vara ett problemområde. Här ser man det i stället som ett fortlöpande arbete för att främja mångfald, jämställdhet, demokratiska värden och kunskaperna om olika kulturer. Här föreslås ett utökat samarbete och erfarenhetsutbyte mellan SFI, Särvox och Komvux. Man påpekar också vikten av att tydliggöra sambandet mellan arbetsinsats och studieresultat.

Det fortsatta kvalitetsarbetet bör mot bakgrund av framarbetade lägesbilder över resultat och måluppfyllelse inriktas främst på frågorna om avbrott, avvägningen mellan flexibilitet och kontinuitet vad gäller studieformer samt pedagogisk utveckling av arbetsformer anpassade till olika målgruppers behov och förutsättningar.

5.4 Upphandlad utbildning

En större upphandling har gjorts i form av ramavtal. Syftet har bland annat varit att kunna korta starttiden för enskilda utbildningar och att kunna anpassa utbudet efter aktuella utbildningsbehov. Utbudet av utbildningar har ökat genom upphandlingen och är idag mycket stort och kan genomföras med stor flexibilitet. Under 2008 startade utbildningar inom svets, el, restaurang, yrkesförare, handel och service samt lokalvård. Vid två av dessa utbildningar har undervisning i yrkessvenska införts för att stödja studerande med annat modersmål än svenska. Två av utbildningarna avslutades under 2008, medan övriga fortsatte över årsskiftet.

Yrkesutbildningarna följs med avseende på betygsresultat och deltagarreaktioner. Den löpande kvalitetsuppföljningen sker dels via kursråd och dels via deltagarenkäter. Deltagarenkäterna redovisar deltagarnas uppfattningar om bemötande, kursplaneringen, lärarnas kunnighet, lärarkontakter, undervisningen, kursmaterial, möjligheter till inflytande, tillgång till stöd och om hur lätt det varit att få information om kursen samt tillfredsställelse med vägledning. Resultaten från deltagarenkäter från fyra yrkesutbildningar visar att en överväldigande majoritet instämmer helt eller i hög grad i att dessa egenskaper hos utbildningarna har varit bra. Några egenskaper fick något lägre betyg. Det handlade då om möjligheterna att påverka upplägget av utbildningarna, om undervisningen påverkats av deltagarnas individuella behov, hur lätt det har varit att få information om kursen och om vuxenutbildningens hemsida gav ger bra information. Även när det gäller dessa egenskaper hos utbildningarna var deltagarreaktionerna dock i huvudsak positiva.

5.5 Studievägledning

Resultaten för studie- och yrkesvägledningen består av att individen får ökad kunskap om alternativ genom information av olika slag, om utbildningsvägar, studiemedel, valideringsmöjligheter, om arbetsmarknaden och sig själv, sina förutsättningar och sina mål och planer. De konkreta resultaten in dessa avseenden är svåra att beskriva, följa upp och värdera. För alla som väljer att studera inom vuxenutbildningen upprättas individuella studieplaner. För att kunna minska avbrotten från studierna är det viktigt att dessa är realistiska och att uppföljningen av dem utvecklas. Lokaliseringen av SYV-funktionen till ett fristående vägledningscentrum motiveras av behovet av neutralitet i vägledningen i förhållande

till olika utbildningsanordnare, vilket kan medföra vissa nackdelar för den löpande uppföljningen och samverkan med studerande och verksamheten i den egna regionen. Förutsättningarna i termer av lokaler, utrustning mm beskrivs i övrigt vara goda.

Bedömningen av om SYV-funktionen uppfyller de nationella målen är att den i huvudsak gör det, men även här finns utrymme för utveckling och förbättringar.

Den preliminära handlingsplaneringen tar upp saker som att söka vägar att förbättra informationen till dem som inte själva söker sig till vägledningscentret och att stärka möjligheterna att ge kvalificerad arbetsmarknadsinformation. När det gäller vägledningen ses förbättringsmöjligheter när det gäller uppföljning av studieplaner och utveckling av vägledningsmetoder, exempelvis vad gäller vägledning i grupp. Samverkan med den egna regionen kan stärkas, för att bland annat utveckla uppföljningen av de individuella studieplanerna. Ett behov av att utveckla samverkan med andra aktörer nämns också. Bland åtgärdsförslagen nämns bland annat att utveckla uppsökande verksamhet och utveckla kontakterna med bland annat arbetsförmedlingen. Här nämns ett behov av att utveckla samverkan med arbetslivet, exempelvis i kontakt med kommunens tillväxtenhet. Behov av att utveckla erfarenhetsutbyte, samverkan och gemensam planering inom SYV-funktionen tas upp. Behovet av fortlöpande kompetensutveckling betonas.

Det fortsatta kvalitetsarbetet bör inriktas bland annat på att nå de grupper som inte själva kommer till Vägledningscentrum, genom någon form av uppsökande aktiviteter, att förbättra möjligheterna att ge bra information om arbetsmarknaden, att utveckla uppföljning och metoder för vägledning (t.ex. vägledning i grupp), samt att utveckla samverkan dels intern inom SYV-gruppen, dels med lärare i egen region, med upphandlad utbildning, med arbetslivet och med gymnasieskolan. Arbetet innefattar bland annat deltagande i ett länsövergripande projekt för att utveckla vägledningfunktionen i stort.

5.6 Piteå Studiecetrum

Huvuddelen av diskussionerna kring kvalitetsutvecklingen vid Piteå Studiecetrum fördes mot bakgrund av utvecklingen 2008, som kännetecknades av en ökad besöksfrekvens, bland annat som resultat av en informationskampanj under året. Verksamhetens resultat berör främst aspekter som nyttjandegrad och servicenivåer till distansstuderande vid eftergymnasiala utbildningar inom bland annat högskolan. Verksamheten kännetecknas av god tillgänglighet, välutrustade lokaler, goda möjligheter till teknikstöd och service i samband med studier och tentamina. Verksamheten omfattar också datakurser för studerande inom vuxenutbildningen.

Den preliminära handlingsplaneringen koncentrerades på hanteringen av konsekvenserna av ett planerat lokalbyte från och med halvårsskiftet 2009. Detaljerna kring flytten är i skrivande stund inte klara, men diskussionerna omfattade bland annat att förbereda de som nyttjar PSC på förändringarna genom förberedande informationsinsatser, frågor om prioriteringar mellan målgrupper, behov av anpassade lokaler och nya tekniska lösningar. Förberedelserna behöver också uppmärksamma behovet av arbetsformer för tillgängligheten till service. Lokaler och former för datautbildningarna för vuxenstuderande behöver klargöras. För att hantera konsekvenserna av flytten behövs en nära samverkan med ledning och övriga delar av verksamheten, med löpande uppföljningar och justeringar utifrån dessa. Konsekvenserna för nyttjandegrad av tjänster och lokaler bör följas upp och dokumenteras.

Det fortsatta kvalitetsarbetet bör inriktas på att hantera konsekvenserna av flytten av verksamheten och på att vidareutveckla servicen i samverkan med övrig verksamhet. I en särskild nulägesanalys från mars 2009 identifieras särskilt tre områden som värda att rikta in utvecklingsinsatser mot: att stärka möjligheterna att följa upp och utvärdera verksamheten, att marknadsföra verksamheten och vidareutveckla formerna för behovsinventeringar samt att stärka kontakterna med lärosäten, bland annat i samband med förberedelser och kursstart.

5.7 Övrigt

Större delen av de valideringar som genomfördes under 2008 yrkeskunskaper förvärvade inom vårdområdet (undersköterskor). Övriga valideringar handlar rörde enstaka kurser, både inom teoretiska ämnen (vanligtvis språk) och yrkesämnen (varierande). Avbrotten i valideringsprocessen är få och resultaten goda. Ofta övergår valideringen i någon form av företagsförlagd utbildning. Tidsåtgången för valideringen varierar. Validering sker i första hand mot betyget godkänt. Deltagarna är vanligtvis motiverade. Valideringen medför ofta att deltagarna får ökat självförtroende, ökad medvetenhet om att de kan mer än de trodde, får bättre självkänsla och blir snabbare självförsörjande.

Det fortsatta kvalitetsarbetet med att utveckla möjligheterna till validering utgår från den nya arbetsgång som utvecklats under slutet av 2008. Arbetsgången består av tre steg: kartläggning och dokumentation, validering och komplettering samt erkännande. Övergång till FFU eller annan utbildning erbjuds om kartläggningen visar att förvärvade kunskaper inte kan valideras. Validering sker enligt modellen dels i egen regi (teoretiska kurser), dels i ett nätverk av aktörer där bland andra Arbetsförmedlingen, gymnasieskolan och externa utbildningsanordnare ingår. Tidpunkterna för validering styrs till vissa delar till bestämda tidsperioder, vilket

innebär att väntetider i viss mån kan uppstå. Arbetet med att utveckla formerna för validering är en del i ett pågående och mer allmänt syftande arbete att arbeta fram former för dokumentation av lärande som kan användas i flera olika sammanhang inom förvaltningen.

FFU-verksamheten förutsätter att företag är i behov av arbetskraft. Deltagarna kan själv ordna kontakterna med arbetsplatsen, arbetsplatser kan väljas ur upparbetad bank av platser eller företag kan anmäla behov av arbetskraft. Utbildningsformen har en styrka under högkonjunktur, men kan vara svårare att driva under lågkonjunktur med lägre efterfrågan av arbetskraft. Även FFU sker i första hand mot betyget godkänd. Överlag gav verksamheten goda resultat 2008 och avbrotten från utbildningsformen är få. Utbildningsformen bedöms vara effektiv genom kontinuerligt lärande i arbete samtidigt som deltagarna kan påverka utbildningstid och ges möjligheter till lärande i egen takt. Deltagarna är ofta motiverade och företag och handledare engagerade. Utbildningen leder till hög anställningsbarhet för dem som genomgått den. Deltagarreaktionerna är mycket positiva, inte minst till följd av möjligheterna till arbete efter genomgången utbildning.

Det fortsatta kvalitetsarbetet för FFU bör under 2009 ta sikte på att långsiktigt säkra platser för verksamheten. Formerna för matchning mellan deltagare och företag behöver uppmärksammas och utbildningsformens funktion under lågkonjunktur behöver klargöras. Den arbetsform som utvecklats för FFU har fungerat väl under 2008, medan det är mer oklart hur den fungerar under det arbetsmarknadsläge som råder 2009.

6. Uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen

Förvaltningens likabehandlingsplan har nyligen reviderats. Någon separat, systematisk uppföljning av planen gjordes inte i anslutning till arbetet med att ta fram kvalitetsredovisningen för 2008. Arbetet med normer och värderingar granskades under de arbetsmöten som genomfördes och har en framträdande plats i verksamheten. Ett område i behov av utveckling som identifierades under arbetet med kvalitetsredovisningen gällde just hur det arbete som pågår med dessa frågor ska kunna synliggöras, systematiskt följas upp och utvärderas. Några ärenden som rört diskrimineringslagstiftningen har inte förekommit under året.

Förvaltningen står i begrepp att under 2009 inleda ett utvecklingsarbete i projektform som tar sikte på kompetensutveckling knutet till frågorna om värdegrunden för verksamheten. Som grund för utvecklingsarbetet läggs utöver diskrimineringslagstiftningen även de internationella konventioner och överenskommelser som finns om de mänskliga rättigheterna. Förvaltningen kommer

att delta i ett projekt om dessa frågor som drivs i SKL:s regi, med start i april 2009. deltagandet i projektet kommer bland annat att leda till att likabehandlingsplanen utvecklas och att frågorna om mänskliga rättigheter och verksamhetens värdegrund tydliggörs i verksamheten. Utveckling av metoder för uppföljning och utvärdering av värdegrundsfrågorna kommer vara en del av förvaltningens arbete med projektet.

7. Analys och bedömning av måluppfyllelse i verksamheten som helhet

Skolinspektionen besökte verksamheten i februari 2009 för en granskning av hur resultaten i grundläggande och gymnasial vuxenutbildning följs upp och utvärderas. Inspektionen noterade bland annat att kvalitetsarbetet i verksamheten har brister i det att någon systematisk uppföljning av betygsresultat inte har förekommit och att förvaltningen inte systematiskt har följt upp och utvärderat om utbildningen leder till att de studerande fullföljer sina planer på att studera vidare eller påbörjar arbete. Inspektionen påpekade också att det kvalitetsarbete som bedrivs på verksamhetsnivå inte systematiskt dokumenteras och utvärderas. En särskild synpunkt som fördes fram var att uppföljningssystemen inte har hittat sin form och anpassats till det flexibla upplägget inom vuxenutbildningen, vilket försvårar utvärderingen av verksamhetens måluppfyllelse.

Den granskning av verksamheten som gjordes för att ta fram årets kvalitetsredovisning bekräftar i sina huvuddrag Skolinspektionens synpunkter. I verksamheten bedrivs ett brett och varierat arbete för att utveckla kvaliteten, men systematiken vad gäller dokumentation av insatserna samt uppföljning och utvärdering av verksamhetens resultat behöver stärkas. Kvalitetsarbetet i verksamheten bör också ges tydligare fokus på angelägna utvecklingsområden förankrade i en sådan systematisk uppföljning och utvärdering av verksamheten.

Årets kvalitetsredovisning visar framför allt att måluppfyllelsen kan förbättras när det gäller rekrytering och genomströmning inom Särvox, studietider och möjligheterna att kombinera studier med praktik och arbete inom SFI, avbrottsfrekvens, andelen IG och avvägningen mellan flexibilitet och kontinuitet inom Komvux. Formerna för att säkerställa att bedömning och betygssättning sker på ett likvärdigt sätt och enligt författningarna fungerar dock väl i verksamheten. När det gäller studie- och yrkesvägledningfunktionen finns utvecklingsmöjligheter när det gäller att nå de som inte själva söker sig till Vägledningscentrum, förmågan att ge aktuell arbetsmarknadsinformation och samverkan med verksamheten i egen regin samt upphandlad utbildning när det gäller de individuella studieplanerna. När det gäller det stöd och den service som ges till distansstuderande inom högskoleutbildningar handlar årets arbete främst om att säkerställa att den inte förlorar i kvalitet i samband

med flytten till nya lokaler samt att vidareutveckla behovsinventeringar, marknadsföring och formerna för uppföljning och utvärdering.

8. Prioriterade åtgärder för förbättring

Det främst prioriterade förbättringsområdet handlar om att strukturera och systematisera det *övergripande kvalitetsarbetet* i verksamheten. Ett sådant arbete har inletts och kommer att börja ge resultat under 2009. Arbetet omfattar dels en omstrukturering av förvaltningens flora av styrdokument, dels ett genomgripande arbete med att utveckla uppföljningssystemen. Arbetet omfattar utveckling av den löpande uppföljningen av antagning, skäl till avbrott och betyg, som nu sker dels månadsvis och dels vid respektive halvårsskifte. Strukturerade former för löpande utvärdering av bland annat deltagarnas reaktioner på verksamheten, deras resultat och måluppfyllelse kommer att vidareutvecklas. Utöver detta arbetas former fram för periodiska utvärderingar av fördjupade aspekter av verksamhetens kvalitet. Därtill pågår ett arbete att kvalitetssäkra verksamhetens rutiner och flöden för att säkerställa likvärdighet och leveranssäkerhet gentemot deltagare och kommunmedborgare. När det gäller de upphandlade utbildningarna bör utvecklingsarbetet handla om att utveckla former för dokumentation av kvalitet och kvalitetsarbete som är jämförbara med dem som gäller inom den egna regionen.

Det andra huvudsakliga förbättringsområdet är *processororienterat* och berör formerna för kvalitetsarbete i verksamheten och hur det kan organiseras för att säkerställa fokus på angelägna innehållsliga förbättringsområden, aktiv medverkan och delaktighet i arbetet för all personal samt systematisk dokumentation av insatser och resultat. Kvalitetsarbete pågår i alla delar av verksamheten, men behöver tydliggöras och struktureras. De innehållsliga inriktningarna för 2009 är de som sammanfattades under föregående avsnitt: genomströmningen i Särvox, studietider och kombination med praktik inom SFI, avvägningen mellan flexibilitet och kontinuitet, avbrott och IG inom Komvux, utveckling av värdegrundsfrågor i alla delar verksamheten, vägledningen samt stödet till distansstudier. Alla delar av verksamheten kommer att bedriva någon form av kvalitetsinriktade projekt eller motsvarande under 2009. Formerna för arbetet utvecklas fortlöpande under samverkan mellan ledning, verksamhetsutvecklare och de olika personalgrupperna.

9. Beslut och ansvarig för kvalitetsredovisningen

Kvalitetsredovisningen har arbetats fram av förvaltningens verksamhetsutvecklare för vuxenutbildning i samverkan med chefer och övrig personal. All personal inom vuxenutbildningsavdelningen har deltagit i arbetet. Redovisningen godkändes av Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildningen den 8 maj 2009.